

Lüganuse uudised

Nr. 40 september 2011

Ootame vihjeid ja ettepanekuid toimetuse e-postile: lyganuseuudised@hotmail.ee Leht internetis: lyganuse.nommeraadio.ee

1:50 ehk tootvate tuulikute asemel kulutav raadiojõll.

Eestis elavaid olendeid on üritatud jagada nii- ja teistpidi, aga läbi kumab vaid kaks määratlust: „meie“ (head, ilusad, targad, võimekad) ja „nemad“ (lollid, koledad, pahad). Ja selliste kõvade kivide vahel on põrgulikult raske elada. Ükskõik, mida sa ette võtad – „nemad“ on vastu. Välja arvatud jõupositsioonilt tehtu nagu näiteks Eesti Energia 500 miljoni euro laenamine pankadelt, millest kuulsime (kui üldse kuulsime) vaid viis minutit enne tööädala lõppu 23. septembril. Ja taas – „nemad“ võtavad laenu meilt luba küsimata ja „meie“ peame selle kinni maksma, sest see on tehtud „meie“ hüvanguks ja vaielda ei ole mõtet. Ja just sellele pretseendile tahaksingi toetuda kui kargule, et siis edasi longata.

Keegi „neist“ otsustab, et tuleb ehitada üle-eestiline prügila. Oletame, et tehakse ka rahvaküsitlus, et kas sellega ollakse nõus. No kes „meist“ siis nõus ei oleks, et solgivedu puhtama keskkonna tagaks. Aga nüüd läheb lahti arutelu, et kuhu see hiigelprügila. Loomulikult seistakse fakti ees, et lähemale kui Lätti ei ole mingi prügila mõeldavgi: „Miks see just „meie“ õuepeale peaks tulema, viige ta „nende“ akna alla!“ Ja jama kui palju. Asja teeb hullemaks see, et kuni „meie“ protesteerime, tuleb solki aina juurde, mis sellest, et ühtlase kihina ja naabrile ka. Kas olukord on lahendatud? Ei ole. Aga kas demokraatia võitis? Jah, võitis! Ja nüüd: mille siis demokraatia võitis? Vastus tuleb pisut hiljem.

Täna on Lüganusel tuuleparkide arenduses probleem juba nii segaseks aetud, et kui „Põhjarannikut“ uskuda, siis... oeh! Kui Vallavanemat uskuda, siis... ähh! Kui Mart Laari uskuda, siis... puhh! Ja mille nimel? Tuulepark tooks piirkonda raha, radarid ei essugi. Ja tundub, et poliitiline „meie“ loodab siin mingid kangelaslikku võitu lahingus, millega kaotatakse terve sõda. Vallavanem muidugi

loodab poliitpapalt teenida pika pai ja kuulutab: „Mul on arendajatest, kes on kulutanud palju aega ja raha, lausa kahju. Aga nad on alustanud valest otsast. Kooskõlastusringi oleks võinud alustada kaitseministeeriumist, mitte kokkulepetest maaomanikega.“ See on tänases Eestis geniaalne tõdemus. Aga kui kujutaks nüüd ette, et tänased arendajad taanduvad ning nõuavad selle eest kompensatsiooni, alus on ju olemas. No küll vallavanem ja kaitseministeerium võivad oma võidu üle rõõmsad olla! Mõtle, igasugune teenimisvõimalus on nii inimestel kui riigil ära lõigatud ja meie kangelaslikud kiviaegsed radarid saavad Venemaa poolt madalalt lähenevaid linnukesi vaadata. NATO on ju ka nii vaene, et ega satelliidipilti meie aladest pole võimalik saada.... Ja nüüd jääbki lahtiseks küsimus, kas

keemiakombinaadi poolt puhuvad lõunatuuled on aastate jooksul levitanud mürgiseid aineid, et sinna sektorisse jäävatel elanikel (arv teadmata) on tekkinud pöördumatud ajukahjustused, või tuleb see valesti valitud hambapastast. Seda teemat peaks uurima sügavuti ja ma usun, et tuginedes maailmapraktikale ja sõbralikele kogemustele võiksime saada nende teooriatele, ka kohaliku koloriiti arvestades, kinnitust. „Meie“ võit! Aga – kelle üle? Muide, ka Vanajumal oleks pidanud ilmselt alustama kaitseministeeriumist, aga tema – tegi tühja koha, kuhu mõtteis mõlkuv ära mahuks ja ütles: „Saagu valgus!“

Mida ütleb selle peale Harry Raudvere? Tsiteerin: „Kaitseministeerium ei ole mitte kunagi varem informeerinud ametlikult Raisnerit, et arendatav tuulepark

segab nende radari tööd. Tuulepargi arendustegevus-planeerimismenetlus juba käis ja liitumispunkt olid juba ammu enne välja ehitatud kui võeti vastu seaduse säte generaatorite kooskõlastamise kohta. Planeerimisseadus ütleb selgelt- planeering viiakse läbi nendel tingimustel, millega ta ka alustati.

Koostöös Kaitseministeeriumiga on ka ühe reaalse alternatiivina vaatluse all täiendava radari paigaldamine sinna piirkonda, et tagada planeeritud tuuleparkide ehitamine täies mahus. OÜ Raisner suurosanikul Iberdrolal on piisavalt teadmisi ja kogemusi selliste teemadega kokkupuutumisel. Vallavalitsuse subjektiivsete seisukohtade ümberlukkamiseks (mida vallavanem presenteerib kui absoluutset tõde) käib praegu

kohtuvaidlus ja ma ei näe siin vallavalitsusel ühtegi võimalust, seda enam, et kohalikud maaomanikud ootavad pikisilmi tuulepargi ehitust.“

Selle koha peal on paslik vaadata, kes siis on OÜ Raisner teised osanikud. Ja selgub, et OÜ Raisner omanikud on Hispaania hiiglaslik energiakontsern Iberdrola Energias Renovables, siis European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) ja Adepte OÜ.

Ja nüüd vastus prügila teemalisele küsimusele, mille siis demokraatia võitis: terve mõistuse! Ja kannatavad kõik. Omalt poolt loodan, et terve mõistus tuulikute teemal siiski „meie“ „demokraatia“ võidab!

Margus Lepa

Tuule uudised.

Eesti Ekspress 03. august 2011: Norra disainikeskuses tutvustatakse 21. augustini peaaegu uskumatut uutoopiaprojekti.

Nimelt pakuvad arhitektuuribüroo Context Architects ja asjast huvitatud survegrupid välja projekti, kus võiks aastaks 2020 võiks rajada Norrasse tuulegeneraatorite linnaku – Turbine City. Näiline või siiras ajend ikka see, et kuigi Norras on oma naftat küll ja veel, tuleks püüda siingi säästa keskkonda. Seda enam, et Norra on tuuliste rannikutega super hästi varustatud.

Lisaks sellele, et tuulega saaks kenasti toota energiat, oleks autorite meelest taoline kompleks ka suurepärase turismimagnet. Paari tuulikut võiks lausa asustada – teha sinna spaa, hotelli ja miks mitte muuseumi. Ruume saaks rajada mitte ainult generaatorite jalamise, vaid ka „tüvesse“. Meenub kohe, et arhitekt Veronika Valk pakkus mõned aastad tagasi mitte vähem julget projekti – tema ideeks oli teha praeguse Kultuurikatla korstnasse hotell.

Maaleht, 22.09.2011: Rootsi Tuuleenergia Ühistu turundusjuht Per Ribbing kutsus üles tuuleparke rajama ning sarjab Ameerika õli- ja söetööstureid. „Miks ma peaksin maksma rohkem inetu energiat (originaalis ugly power – toim) eest, kui mul on võimalik maksta vähem rohelist energiat eest?“ küsib ta. Keskkonnanifestivali Rohevik konverentsil „Puhast energiat ja transport“ rõhutas Ribbing, et majanduslikust seisukohast on palju odavam ehitada tuulegeneraatoreid, kui et üritada võidelda kliimamuutuste tagajärgedega. Ribbing väitis, et rohelist energiat tarbides ta mitte üksnes ei säästa raha ja keskkonda, vaid saab selle eest ka otsest kasu. „Sõidan elektrijalgratta ja -autoga, mis tuleb kõvasti odavam, kui sõita tavalise autoga,“ selgitas rootslane. „Müün oma autol reklaamipinda, seega teenin autoga sõites ja keskkonda säästes raha.“ Tuule- ja päikeseenergia võimalustest rääkides arvas Ribbing, et tegelikult on vähe neid, kes taastuvenergia võimalused kahtluse alla seavad, küll aga rahastab neid heldelt Ameerika sõe- ja õlitööstuse lobitöö. „Ma ei näe siin teist valikut,“ vastas ta küsimusele, kas kliimamuutusi on üldse enam võimalik peatada. „Miks peaksime alla andma ja mitte üritama? Seda, milliseks kujuneb tulevik, on raske aimata, aga see, mida saab praegu ära teha, on meie kätes. Ja praegu saame hakata tuuleveskeid ehitama ja energiat säästma.“ Tehniliselt on tema sõnul võimalik asendada praegune Euroopa energiatarbimine taastuvenergiaga. „Üksnes ühe tunni jooksul jõuab maale nii palju päikeseenergiat, millega saaks katta seitsme miljardi inimese energiavajaduse kogu aastaks,“ kinnitas Ribbing. Rootsis jõudis tuuleenergia maht hiljuti 5 teravatt-tunnini. Tema hinnangul on see veel väike osa, mis aga suureneb pidevalt. Euroopa heade näidetena toob ta Saksamaa, Hispaania ja

Taani. „Fossiilkütuseid võiksid kasutada maad, kes pole nii rikkad kui meie. Meil on raha, tehnoloogiad ja võimalused. Me ei saa öelda Rwanda, Burundi või Pakistani elanikele, et lõpetage bensiini või diislikütuse kasutamine. Las nemad kasutavad fossiilkütuseid ja meie taastuvat.“ Rääkides kohalike elanike vastuseisust tuulegeneraatoritele, arvas mees, et kui inimesed on tuulepargi kaasomanikud, tunnevad nad oma tuulepargi üle uhkust.

Äripäev online, Ettevõtlusblog Ernst & Young, 22.09.2011: Taastuvenergia on Eestis vaieldamatult viimase aja üks kuumemaid teemasid, eriti mis puudutab riigipoolset toetust ja selle ulatust. Ernst & Young-i hiljutine uuring heidab valgust ühele aspektile, mida selle teema juures arvesse võtta – projekti finantseerimiskulude kallinemisele. Taastuvenergia sektor on üldiselt suures sõltuvuses pankade finantseerimise valmidusest. See tähendab, et suurt kapitali investeringuid nõudvaid projekte finantseeritakse väga kõrge laenukapitali osakaaluga, mis lubab alandada kapitali kaalutud keskmist hinda. Minevikuliselt on selline finantseerimine olnud pankade jaoks vastuvõetav, sest riikide energiapoliitika on kindlalt toetanud taastuvenergia projektide pikaajalist toetamist. Tulenevalt hiljutistest majanduskeskkonna arengutest ei ole ilmselt üllatav Ernst & Young-i (EY) uuringu „Gloaalsed vaated laenamisele taastuvenergia sektoris“ tulemus, mis näitab, et pankade suhtumine taastuvenergiasse on muutunud. Ühena põhjustest tuuakse välja Euroopa ja USA probleeme riigivõlga ning ebakindlust seoses üldise majanduse taastumisega. Need teemad on mõnedes riikides (näiteks Hispaanias ja Itaalias) oluliselt kergitanud finantseerimise hinda ning ka kriisist vähem räsitud riikides (näiteks Inglismaal ja Saksamaal) vähendanud pankade valmidust taastuvenergia projekte finantseerida sama kõrge võlakapitali osakaaluga kui varem. Regionaalsel tasemel ei ole need mured aga ilmingimata samad. Näiteks Aasias on võlausaldajate seisukohalt suurim risk seotud poliitike poolt kehtestatavate regulatsioonidega (sh. toetuste määradega), intressimääradega ja inflatsiooniga. Toetuste määrade ja regulatsioonide muutuse ümber käivad vaidlused ei ole vaid Aasia ja Eesti teema – samad teemad on läbi käinud ka Saksamaal ja Inglismaal. See tähendab, et kogu taastuvenergia sektor ülemaailmselt on läbimas hetkel suuri muutusi. Nendega koos muutuvad paratamatult ka finantseerimise valmidus ja tingimused. Positiivse leiuna tuuakse välja seda, et taastuvenergia arendamise aluseks olevad neli põhilist motivatsiooni – 1) energiaga varustatuse kindlustamine, 2) kahjulike gaaside vältimine, 3) energia hinna suurte kõikumiste piiramine ja 4) katastroofide ja õnnetuste mõjude piiramine – on endiselt tugevad ja jäävad tugevateks eeldatavasti ka edaspidi. Seega

paistab, et finantseerimisega seotud mured on seotud käesoleva aja poliitilise ja majandusliku olukorraga ning see olukord võib tulevikus muutuda. Võimalikku muutust paremuse suunas näitab ka statistika taastuvenergia finantseerimistehingute arvu ja väärtuste kohta. Aastate 2005-2008 trend näitab, et kuigi rahalises mõistes finantseerimine kasvas, siis finantseeritud projektide arv vähenes. See tähendab, et väiksematel projektidel (mis on tüüpilised näiteks Eesti taolises väikeses riigis) õnnestus järjest vähem finantseerimist saada. Samas peale 2009. aasta üldist suurt tagasilööki finantseerimises tõusid tehingute mahud ja väärtused 2010. aastal jällegi kriisieelsetele tasemetele. Kuigi 2011. aasta esimese poole tulemused ei näita enam kasvu, ei saa veel täheldada ka langust – pigem jääb mulje, et finantseerijad on äraootaval seisukohal turu arengute suhtes.

Õhtuleht, 21.09.2011: Riigikogulane Kaja Kallas nendib, et kõik räägivad puhta energia ja keskkonna vajadusest, aga siis kui asi läheb tegudeni, oleme veidralt kahepalgelised. „Tuuleenergia kasutamine on hea, sest ei saasta keskkonda, aga kui tuulikute ehitamiseks läheb, siis palun rajage need väljapoole minu vaatevälja ja kuulmiskaugust,“ tõi ta Keskkonnanifestivali Rohevik konverentsi „Puhast energiat ja transport“ avakõnes näite inimeste arvamuselt. „Puhtamate energiaallikate kasutamine on hea, aga mitte minu rahakoti arvelt. Uute tehnoloogiate kasutamine on hea, aga testige neid palun kusagil mujal. Nii tekibki olukord, kus retoorikas hüüame puhtale energiale „Hõissa!“, aga tegudes me seda seisukohta ei jaga.“ Kallas lisas, et paraku on see ka teistes Euroopa Liidu liikmesriikides nii. Ta märkis, et üldiselt on inimene oma harjumuste ori ja selleks, et midagi ümber korraldada, peab olemasolev olukord muutuma väga ebamugavaks. „Jääb loota, et energeetika ja keskkonna seisukohalt ei ole veel liiga hilja, sest investeringud sellesse valdkonda on väga pikaajalised. Seetõttu tuleb alustada võimalikult vara ning teha teavitustööd, et inimesed mõistaksid puhta energia ja keskkonnasõbraliku transpordi olulisust.“

Pärnu Postimees, 21.09.2011: Sauga vallas on taas hoogsalt tuurid üles võtnud vaidlus selle üle, kas tuulepargid sinna sobivad. Kuna kompromissi elektrituulikute poolt ja vastu olijate vahel leitud pole, on vald jõudnud eksistentsiaalse küsimuseni, kas minna edasi või sootuks loobuda.

Ühel pool maarendist tulu lootvad maaomanikud ja arendajate surve, teisel pool piirkonnas elamuarendusega seotud Tõnu-Rasmus ja Katrin Põldvee ning neile esindusõiguse andnud tuuleparkide vastu olevad paarsada inimest. Keskele jäävad mõlema vahel kompromissi leida püüdvad valla- ja maavalitsus. Viimasena mainitu

väitel pole vald selle ülesandega hakkama saanud.

Täpsemalt käib jutt Sindi alajaama lähistel Urge-Rütavere kandist, kus soovib jätkuvalt tuulikuid püstitada OÜ Eurowind, mille taga on perekond Sõnajalg. Viimane tunnustus vaidlusest on 166 inimese allkirjaga pöördumine valla poole. Selles nõutakse vandeadvokaadi vahendusel valla üldplaneeringu menetluse peatamist seniks, kuni saab kehtestatud koostamisel olev Pärnu maakonda tervikuna hõlmav tuuleenergeetika teemaplaneering.

Valla üldplaneering peaks tuulepargialad paika panema valla, maakondlik teemaplaneering kogu maakonna territooriumil.

„Avaldajad on jätkuvalt teravalt vastu kavandatavatele tuuleelektrijaamadele ning on seisukohal, et ülekaalukas avalikkuse vastuseis ei saa olla alla surutud arendaja ning üksikute tuuleelektrijaamade rajamisest otseselt tulu saavate kinnistuomanike majanduslikest huvidest lähtuvalt,“ seisab Sauga vallavalitsusse laekunud 166 inimese pöördumises.

Praeguseks tuleb tunnustada, et läinud aasta lõpul Urge piirkonna maaomanike kohtumisel pealtnäha saavutatud kompromiss, mille kohaselt tuulikuid tohib püstitada elamutest vähemalt kilomeetri kaugusele – sama näeb ette valmimisel maakondlik tuuleparkide teemaplaneering – oli näiline.

Sauga vallavalitsus on küsinud Pärnu maavalitsuselt 2007. aastal algatatud valla üldplaneeringule heakskiitu neljal korral, kuid see on inimeste vastuseisu tõttu sealt ikka ja jälle kooskõlastuseta vallamajja tagasi tulnud.

Korra suvel näis, et üksmeelele jõutakse vähemasti maavalitsusega. Kuna tuulepargivaidlusele ei paista lõppu tulevat, viirutati vaidlusala ala Urges-Rütaveres osaüldplaneeringu alaks, et muus osas saaks valla üldplaneeringu lõpuks kehtestada.

See andnuks ühtlasi vallas teisele tuulepargiarendajale OÜ Dorioone Energyle võimaluse minna oma pargi rajamise ettevalmistustega edasi valla põhjaosas Räägu piirkonnas, kus elamud jäävad kaugemale ja vaidlusi enam päevakorral pole.

Ent selle käigu peale aktiveerusid Sõnajalad ja vallas elektrituulikute tulekust huvitatud maaomanike ja elanike eest seisev MTÜ Sauga Rohelise Energia Ühing, mis asusid valda kirjadena pommitama.

Eesti tuuleenergia liidu juhatuse liige Oleg Sõnajalg küsis teabenõudes muu hulgas, kas vallajuhile on pakutud planeeringu sisuliseks muutmiseks atkäämaksu. Talle vastati eitavalt.

Rohelise energia ühingu väitel koormab nõue, et elamute ja tuulikute vaheline kaugus peab olema vähemalt kilomeeter ning võib olla väiksem vaid ümbritsevate elanike nõusolekul, maaomanikke liigselt. Potentsiaalne tuulikuteala väheneb seeläbi algsega võrreldes

ligemale viis korda. Ühing leiab, et ainus nõue saab olla kauguse määramisel seadusega kehtestatud mürapiirang, mitte meetrid või kilomeetrid.

„On kahetsusväärne, et ühe isiku, kes ei ole isegi Sauga valla elanike registris, Tõnu-Rasmus Põldvee põhjendamatute demagoogiliste väidetega varustatud tuuleenergiavastane alatu kampaania on Sauga valla ametnikele mõju avaldanud ning kuni tänaseni on täiel määral arvestamata jäetud Urge ja Rütavere elanike esitatud vastuväited ning ettepanekud tuuleenergeetikale sobilike alade olulisel määral vähendamise vastu,“ hoiatas oma kirjas Sauga roheline energia ühing.

Mõlemad, nii Sõnajalad, neid esindav advokaadibüroo kui Sauga roheline energia ühing on ähvardanud valda kohtusse pöördumisega, kui nende soov ega huve ei arvestata.

Lühikese mõtlemise järel otsustaski Sauga vallavalitsus Urge ja Rütavere alale osaüldplaneeringu algatamise mõttest loobuda ning maavalitsus jättis valla üldplaneeringu taas heakskiiduta. Seepeale palusid tuulikute vastu olevad 166 elanikku, sealhulgas Põldveed, ennastki esindama advokaadibüroo. Nende pöördumisest oli juba eespool juttu.

Hiljutine Sauga vallavanem ja nüüdne volikogu esimees Vello Tiidermann ütles, et vald kaalus osaüldplaneeringut Urges-Rütaveres kandis, kuid on nüüd tagasi selle mõtte juures, milleni jõuti mullu detsembris. See tähendab, et probleemsematel aladel, kus elamud on lähedal, soovib vallavalitsus elektrituulikute püstitamise väljavaate ja täpse asukoha selgitada pärast üldplaneeringu kehtestamist detailplaneeringuga, kus samuti on puudutatud inimestel võimalik esitada vastuväiteid.

„Ausalt öelda oleks Urges-Rütaveres osaüldplaneeringu peale minek nagu minek vihma käest räästa alla ehk venitamine. Midagi ju ei muutu, see teema ei kao kuskile ning see kõik nõuab lõppude lõpuks raha,“ leidis Tiidermann.

Vallavolikogu esimees lausus, et kuna üldplaneering on maavalitsuses mitu korda käinud, kuid ühisele arusaamisele valla ja maavalitsuse vahel pole jõutud, on variant saata planeeringumaterjal siseministeeriumisse ja küsida, mida nemad sellest arvavad.

„Küsimus taandub lõpuks selleni, et mille pärast vald selle teemaga üldse tegeleb, kui see tekitab nii palju peavalu ja vastuseis on nii tugev. Kas on mõtet oma vahendeid ja närve selleks kulutada? Aga kui sellest on võimalik saada vallaelarvesse reaalselt tulu, on asjal mingi mõte vähemalt,“ põhjendas Tiidermann.

Nüüd ongi jõutud aruteluga tasandile, kus vald soovib tuulepargi teema jätkamiseks saada mõlemalt arendajalt, nii Dorioone Energylt kui Eurowindilt vallaelarvesse iga võrku müüdüd megavatt-tunni pealt tasu. Summa suurus on läbirääkimisel.

„Kui ma olen seda öelnud,

on inimestel suhtumine hoopis teine. Seoses Tammiste vee- ja kanalisatsiooniprojektiga on meie laenuressursid ammendunud. Kui me tahame siin vallas veel midagi laiendada või teha, kas või kui Tammiste lasteaeda on vaja kaks rühma juurde ehitada, sest lapsed ei mahu ära enam, on selleks ju vahendeid tarvis,” märkis Tiidermann. Ta lisis, et järgmisel nädalal tuleb kokku volikogu komisjon, et kujundada oma seisukoht tuuleparkide suhtes.

Maaleht, 22.09.2011:
Rootsi Tuuleenergia Ühistu turundusjuht Per Ribbing kutsus

kutsus üles tuuleparke rajama ning sarjab Ameerika õli- ja söetööstureid.

“Miks ma peaksin maksma rohkem inetu energia (originaalis ugly power – toim) eest, kui mul on võimalik maksta vähem roheline energia eest?” küsis ta.

Keskonnafestivali Rohevik konverentsil “Puhas energia ja transport” rõhutas Ribbing, et majanduslikust seisukohast on palju odavam ehitada tuulegeneraatoreid, kui et üritada võidelda kliimamuutuste tagajärgedega.

Ribbing väitis, et rohelist energiat tarbides ta mitte üksnes ei säästa raha ja keskkonda, vaid saab selle eest ka otsest kasu.

“Sõidan elektrijalgratta ja autoga, mis tuleb kõvasti odavam, kui sõita tavalise autoga,” selgitas rootslane. “Müün oma autol reklaamipinda, seega teenin autoga sõites ja keskkonda säästes raha.”

Tuule- ja päikeseenergia võimalustest rääkides arvas Ribbing, et tegelikult on vähe neid, kes taastuvenergia võimalused kahtluse alla seavad, küll aga rahastab neid heldelt Ameerika söe- ja õlitööstuse lobitöö.

“Ma ei näe siin teist valikut,” vastas ta küsimusele, kas kliimamuutusi on üldse enam võimalik peatada. “Miks peaksime alla andma ja mitte üritama? Seda,

milliseks kujuneb tulevik, on raske aimata, aga see, mida saab praegu ära teha, on meie kätes. Ja praegu saame hakata tuuleveskeid ehitama ja energiat säästma.”

Tehniliselt on tema sõnul võimalik asendada praegune Euroopa energiatarbimine taastuvenergiaga.

“Üksnes ühe tunni jooksul jõuab maale nii palju päikeseenergiat, millega saaks katta seitsme miljardi inimese energiavajaduse kogu aastaks,” kinnitas Ribbing. Rootsist jõudis tuuleenergia maht hiljuti 5 teravatt-tunnini. Tema hinnangul on see veel väike osa, mis aga suureneb pidevalt. Euroopa heade näidetena toob ta Saksamaa,

Hispaania ja Taani.

“Fossiilkütuseid võiksid kasutada maad, kes pole nii rikkad kui meie. Meil on raha, tehnoloogiad ja võimalused. Me ei saa öelda Rwanda, Burundi või Pakistani elanikele, et lõpetage bensiini või diislikütuse kasutamine. Las nemad kasutavad fossiilkütuseid ja meie taastuvat.”

Rääkides kohalike elanike vastuseisust tuulegeneraatoritele, arvas mees, et kui inimesed on tuulepargi kaasomanikud, tunnevad nad oma tuulepargi üle uhkust.

Enne mõtle, siis ütle!

24. septembril 2011 ilmus ajalehes „Põhjarannik“ artikkel pealkirjaga „Lüganuse tulevased tuulepargid kuivavad kokku“. Artiklist haaras kinni BNS, kes sellest oma ülemaailmselt levitatava uudise tegi; sealt omakorda jõudis see vähemalt Eesti Tuuleenergia Assotsiatsiooni kodulehele. Ma ei tea, milline väljaanne veel selle artikli avaldamiseks on võtnud; seega pöördun hetkel oma murega vaid Teie poole.

Viidatud artikkel kubiseb kahjuks otsestest valedest ning ma ei oska isegi hinnata, kas tegemist on tõesti intervjueritu (Lüganuse vallavanem) mitteorienteerumisega ajas ja ruumis intervjuu andmise hetkel, ajakirjaniku küündimatusena teemaga tegeleda või tellimustööga. Kõigil kolmel juhul on tulemus sama – on avaldatud suures koguses kontrollimata valeinformatsiooni eesmärgiga... mis jääbki selgusetuks. Kui ehk kohalikule maakonnalehele võiks veel andestada teatavat amatöörlust uudiste otsimisel, toimetamisel ja komplekteerimisel, siis BNS peaks olema juba nii lugupeetav meediakeskus, et Teilt võiks eeldada igas kirjatükis esitatud faktide kontrollimist (mistõttu on raske teha etteheiteid Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioonile kui BNS-i usaldusväärsest kõrgelt hindavale ühingule).

Toon esile vaid mõned väärad seisukohad alguses artiklis, mida seda artiklit edasilevitavad meediakanalid vaid võimendasid/

võimendavad – need faktid oleksid olnud kergelt kontrollitavad kas lihtsa äriregistri päringu või teise poole esindajale helistamise teel (miks ükski ajakirjanik seda ei teinud, seda teavad vaid nemad ise):

1. Väljavõte: „OÜ Raisner, kellest hiljem on saanud OÜ Alikonte“. Palun kontrollida kasvõi äriregistrist: tegemist on kahe eraldiseisva äriühinguga, kellel kummalgi on arendamisel täiesti eraldi tuulikupargi projekt! See, et edaspidi viidatakse OÜ Raisner arendatavale Varja tuulikupargi projektile kui “nüüdsest OÜ Alikonte” projektile, on otsene vale.

2. Väljavõte: “Ausalt öeldes on terve suvi läinud erisugustele kohtuvaidlustele, mis on seni lõppenud meie soodsalt,” tunnistas Lüganuse vallavanem Arno Rossman”. Millisest arendajast selles lõigus jutt käib? OÜ Raisner on Lüganuse Vallavalitsuse kohtusse kaevanud selle eest, et vallavalitsus muutis seaduse vastaselt sisuliselt planeeringuala, milleks tal pädevust ei ole. Kohtuasi ei ole kohtu koormatuse tõttu veel arutusel olnud isegi I astme kohtus, kuid Arno Rossman nimetab seda juba enda võiduks??? Võimalik, et jutt käib mingist muust projektist.

3. Väljavõte: „Varja tuulikupargis vaidles Lüganuse vald tuulikute arvu 47-lt 26-le, saavutades kompromissi“. Lüganuse vald ei ole saavutanud mingit kompromissi, vaid selle osas eelmises punktis nimetatud kohtuvaidlus käibki. Kui Lüganuse Vallavalitsus peaks selle kaotama, minnaks planeeringumenetluses

edasi 47 tuulikupositsiooniga ning vald peab leidma väga-väga hea argumenti, et seda mitte lubada või vastutama materiaalselt planeeringu menetlemise õigusvastase takistamise eest.

4. Väljavõte: „Siis kui lõpuks kompromissile jõudime, läks planeering kooskõlastamisele kaitseministeeriumi, kes ei andnud luba ühegi tuuliku paigaldamiseks,” ütles Rossman”. Hr Rossman viibis isiklikult Kaitseministeeriumis toimunud nõupidamisel 19. septembril ja teab, et otsustati hoopis midagi muud. Kui ta tõesti ajakirjanikule nii väitis, siis ta valetas. Kui ei väitnud, siis valetab ajakirjanik.

5. Väljavõte: “Nüüd käisid Alikonte esindajad koos oma Hispaania investoritega kaitseministeeriumis kohapeal ning tulemus oli ikka sama – kaitseministeerium sellisel kujul tuulikuparki Varja taga ei näe, kuna see segab radarite tööd.” Kaitseministeeriumis käisid OÜ Raisner esindajad, kel pole OÜ-ga Alikonte midagi pistmist. Ning Kaitseministeeriumis lepiti kokku edasises koostöös lahenduste leidmiseks, et saaks projektiga edasi minna. Kui hr Rossman tõesti ütles, mida ajakirjanik kirjutas, siis ta valetas. Kui ei öelnud, valetas ajakirjanik.

6. Väljavõte: “Selle asemel saadi kaitseministeeriumist koordinaadid, kuhu võiks tuulikuid panna, kuid seegi ei tähenda veel, et luba olemas. Alikonte peab oma tuulikute võimalikud asukohad kaardil ümber tõstma” Nagu öeldud, OÜ Alikonte neil läbirääkimistel

oma projektiga ei osalenud ning mingit tuulikute asukohtade ümbertõstmist kokku ei lepitud. Kui hr Rossman seda väidab, siis ta valetab. Kui ei väida, siis valetab ajakirjanik.

Kindlasti on teema keeruline ja ajakirjanikel raske seda lõpuni mõista, kuid miski ei takista, alati võib võtta ühendust ja paluda konsultatsiooni enne ühe või teise teema edastamist meediasse, et teha seda professionaalselt.

Lõpetuseks tahan kinnitada, et OÜ Raisner on soliidne rahvusvaheline äriühing ja me ei näe põhjust kirjeldatud juhtumi toomiseks avalikkuse või mõne eetikanõukogu ette ning tegelikult teevad sellised otsest valet sisaldavad infokillud meile omamoodi nukrat naljagi.

Aga minu palve on siiras –

kui edaspidi jõuab Teieni OÜ-t Raisner puudutav teave, mille kohta Teil OÜ Raisner seisukoht puudub, siis palun helistage või kirjutage näiteks minule kui OÜ Raisner eestpoolsele juhatuse liikmele, siis püüame anda kõigi osapoolte koostöös avaldatavale uudisele tõe vastava sisu; iga nali muutub kord „habemega naljaks“, mis ei aja enam naerma. Telefoninumber on käesoleva kirja lõpus.

Ja kui võimalik, palun Teil avaldada selle uudise juures õiendus, mis kinnitaks, et kogu jutt vastab vaid ühe osapoolte ettekujutusele ning sellel ei pruugi olla tegelikkusega mingit seost.

Lugupidamisega

Harry Raudvere
OÜ Raisner juhatuse liige
Tel: 50 66 740

Tartu
Hoiu-laenuühistu

Sinu suurte ning väikeste plaanide jaoks

Astu liikmeks ja saa osa soodsatest teenustest!

Hoiused - Laenud - Liisingud
Faktooringud - Garantiid

www.yhistupank.ee

Tartu Hoiu-laenuühistu

Raekoja plats 20 Tartu | Tel 7 407 132 | info@yhistupank.ee

Välismaalt

Energy Policy: Värske uurimus näitab, et kui oleks olemas poliitiline tahe vastava eesmärgi saavutamiseks, võiks taastuvenergia aastaks 2030 kujuneda kogu maailmas sajaprotsendiliselt kättesaadavaks ja taskukohaseks.

Täielik üleminek taastuvenergiale tähendaks umbes viie miljoni 5-megavattise tuuleturbiini, 1,7 miljardi katusele paigaldatava päikeseenergiasüsteemi ning 90 000 300-megavattise päikeseelektrijaama rajamist.

Teadlased välistasid arvutustest kõik fossiilkütusepõhised energiaallikad, keskendudes ainult sellistele allikatele nagu tuul, päike, merelained ning maapõuesoojus. Praegu katavad fossiilsed kütused üle 80 protsendi maailma energiavajadusest. Poliitilised takistused taolise kava juures võivad aga osutada ületamatuteks.

Wall Street Journal: Üleriigilise referendumi käigus selgus, et itaallased ei soovi tuumaenergia uuesti kasutuselevõttu. Koos Saksamaaga on Itaalia nüüd teine riik, mis teatanud avalikult soovist aatomenergia kasutamist täiesti loobuda. 57% hääletanutest olid tuumaenergia vastu ning rahva otsuse vastu ei tihka sealsed poliitikud tõenäoliselt minna.

Tuumatehnoloogia investor Rosenergoatom ehitab Valge mere kaldal Severodvinskis maailma esimest ujuvat tuumajaama PEB, mis suudab rahuldada ligi 200 000 elanikuga linna energiavajaduse. Aasta lõpuks valmiv 144,4 meetri pikkune pukseeritav laev kannab kahte tuumajääldhukujatel

kasutatavat reaktorit KLT-40S, kokku 70 megavatti elektri- ja 300 megavatti soojusvõimsust. Selline laev vajab töötamiseks kuue hektari suurust akvatooriumi ja pooleteisehektarit kaipinda, kuhu paigutatakse tarbijatele elektri- ja soojusenergia edastamise sõlmed ning vajaduse korral ka vee magestamise seade.

Der Spiegel: Saksamaa on välja töötanud mitmeetapilise plaani loobumaks üldse tuumaenergiast. Selle järgi ei käivitata enam ka neid seitset vanemat tuumaelektrijaama, mis märtsis kolmeks kuuks hooldustöödeks peatati. Täpseid ajakavasid avalikkuse ette pole toodud, kuid ekspertide arvates suletakse kõikide aatomielektrijaamade reaktorid kas 2020 või 2022 aastaks. Selle asemel võetakse kasutusele rida uusi gaasielektrijaamu ning põhirõhk suunatakse hoopiski rohelisele energiale.

TIME: Viimase kümnendi jooksul on Hiinas tootmisliinide ääres olevate tööliste palgad tõusnud umbes 12% aastas. Nüüd selgub, et odava tunnipalga eelis võrreldes muu maailmaga hakkab kiirelt kaduma. Muutuv majandus on toonud kasu nii rikastele kui vaestele - mõnitusena kõlanud "odav hiinakas" võib aga saada üsna pea ajalooks. Laos, India, Vietnam ja Kambodža on saanud hiinlastest järgi jäänud tellimused, mis veelgi odavamalt ära tehakse. Samuti on märgata mõningaid jälgi sellest, et teatud tootmisharud viiakse tagasi USA-sse.

Daily Mail: Majanduskriisis kannatada saanud USA Detroiti linn on praegu kolmandiku ulatuses asustamata. Linna elanike

arv on viimase kümne aasta jooksul vähenenud ca. veerandi võrra. Linna allesjäänud elanike seas viidi läbi uuring, milles selgus et 47% linna elanikest on funktsionaalselt kirjaoskamatud. Neil on raskusi näiteks busside sõiduplaanide lugemisega, ravimipudelitel teksti lugemisega või oma CV koostamisega. Mis uurimuse läbi viijaid hämmastas oli see, et samas on kõigil kirjaoskamatul algkooli lõputunnistused, kuigi algkoolis peaks idee kohaselt lugemine juba selge olema. Ligikaudu pooled Detroiti kirjaoskamatud omavad keskkooli lõputunnistust.

Monashi ülikooli teadurite juhitava uurimisrühma ülesandeks on leida lihtsam viis vee lagundamiseks. Vesiniku tootmine on saanud üpris oluliseks praegusel ajahetkel ning peale elektrolüüsi eriti muid meetodeid kasutusel pole. Kallite katalüsaatorite asemel saab kasutada hoopis mineraale - ehk täpsemalt selles peituvat mangaanioksiidi. Võti peitub oksiidi võimes olla kahes seisundis - elektri lisamisel muudab mangaanioksiid seisundit ning päikesevalguse käes toimub pöördprotsess. Tulemuseks on vesiniku ja hapniku eraldumine kütuseelemendist. Praegune protsess on veel uurimisjärgus, kuid esialgseid tähelepanekuid kasutades on spetsialistide sõnul võimalik luua lihtsavaid seadmeid vesiniku masstootmiseks.

Argentiina, Brasiilia ja Uruguai valitsused on koostamas seadusi, et ohjeldada viljaka põllumajandusmaa minekut välismaalaste kätte. Kavandatud meetmed on suhteliselt leebed. Ükski nendest riikidest ei kavatse maa müümist väliskapitalile

täielikult keelata, maa kasutamist reguleerida või võtta uuesti enda omandusse maad, mis on juba ära müüdnud. Kuid üritatakse kehtestada piiranguid nende välisriikide ettevõtete või kodanike käes oleva maaomandi edasisele laienemisele, mis käsitlevad seda vahendina enda koduturgude toiduga varustamiseks või spekulatiivseteks investeeringuteks. Juba mõne aasta eest hoiatati ühes raportis, et Hiina, Egiptus, Jaapan, Lõuna-Korea, Saudi Araabia, India, Bahrein, Kuveit, Omaan, Katar ja Araabia Ühendemiraadid ostavad või rendivad kõik maad teistes riikides, kus toitu ei ole alati külluslikult. Samuti ostavad pangad ja teised finantsasutused maad mõnel pool kokku spekulatiivsetele eesmärkidel. Need asjaolud, millele lisandub toiduainete hinna kerkimine maailmaturul, ongi pannud nüüd häirekellad tirisema ning valitsused tegutsema, et kindlustada oma riikide toidujulgeolekut.

Daily Telegraph: Londoni linnapea Boris Johnson leiab, et Suurbritannia peaks keelduma teises Kreeka abipaketis osalemisest ja Kreekal peaks lastama eurotsoonist lahkuda. „Euroopa valitsused on aastaid väitnud, et oleks hullumeelsus ja kujuteldamatu, kui mõni riik eurost loobuks. Aga see teine võimalus on nüüd vältimatu ja mida varem see juhtub, seda parem. Euro on finantskriisi süvendanud, julgustades mõnesid riike käituma sama hoolimatult kui pangad.“

Daily Mail kirjutab, et Briti peaministri peamine strateegiline nõuandja Steve Hilton on nüüd seisukohal, et Suurbritannial on parem Euroopa Liidust välja astuda. Sellise soovitusena on ta edastanud

ka peaminister David Cameronile. Hilton olevat sellele seisukohale asunud peale seda kui oli aru saanud kui suur osa Suurbritannia iseseisvusest on EL-i seadustega ära kadunud ja otsustamine Brüsselisse üle viidud. Lisaks olevat strateeg mitmetel kordadel väljendanud rahuolematust sellega, et Suurbritannia jaoks ei saa mitmeid arengukavasid välja töötada ja ideid ellu viia kuna Euroopa Liidu seadusandlusega ei oleks need kavad enam kooskõlas. Peaministri büroost anti samas teada, et strateegi meelemuutus Euroopa Liidu suhtes ei tähenda seda, et ta oma ametist lahti lastaks. Sama seisukohta - et EL-ist on aeg välja astuda on avalikult väljendanud ka mitmed tooride partei liikmed Briti parlamendis.

Euobserver: Suurbritannia rahandusminister Mark Hoban tunnistas parlamendi ees kõneldes, et London valmistub eurotsooni lagunemiseks. 47-aastane nooremminister andis vastukäivaid kommentaare selle kohta, mida Kreeka maksejõuetus Suurbritanniale kaasa tooks. „Ma ei spekuleeri selle üle, mis võib või ei või juhtuda... Liikmed nõustuvad, et oleks kohatu arutada nende stsenaariumite detaile.“ Seejärel keeldus ta mitmeid kordi ütlemast, et Suurbritannia usub eurotsooni püsivusse. Minister lisas, et kui Kreeka muutub maksejõuetuks, kaotavad briti pangad riigi võlakirjadesse investeeritud 2,8 miljardit eurot. Straw lisas, et kui arvesse võtta kõik võlaliigid, kaotavad briti pangad 13 miljardit, prantsuse omad 34 miljardit ning saksa pangad 53 miljardit eurot.

Arutleme: milline võiks olla Eestile sobiv maksu- ja rahasüsteem

Lugesin Bloombergist uudist, mis teatab, et Itaalia pangad lubavad kuulutada sõja sularahale. Kui veidi mõelda, annab see kirjatükk aimu tõsiasjast: kaasaegse panganduse ja rahanduse eksisteerimise kindel garant väljendub hüüdlause: „Maksa kaardiga!“. See garant tagab tänase pangandus- ja rahandussüsteemi stabiilsuse. Selle stabiilsuse hind on, et kogu raharinglus peab muutuma virtuaalseks ning hakkama järjest enam käima ainult läbi pankade.

Aga kuhu jääb inimese vabadus ise otsustada, millega ta maksab? See on ju inimese raha, olgu sulas või kaardi peal. Ja kui selgub, et tänase süsteemi toimimise alused on selle vabadusega vastuolus, siis kas ei tuleks asuda otsima sobivaimat lahendust mõlemale poolele?

Raha ja ühiskonna muu infrastruktuuri arengut vaadates on sularaha muidugi ühelt poolt relik. Teisalt, niikaua kui virtuaalrahakott on ühest otsast (nimelt siis pankuri poolelt) avatud ning sinna võib numbreid niipalju sisse kühveldada kui pankuril julgust, siis küsimus: kas see süsteem on jätkusuutlik? Ehk oleks aeg leida ning seejärel sujuvalt mõni sotsiaalselt õiglasem süsteem juurutada?

Seetõttu teen otsa lahti ning pakun omalt poolt välja, et õiglane virtuaalraha on selline, kus raha

väljastatakse majandusse ainult niipalju, kuipalju on majanduses reaalseid tarbimisväärtust omavaid kaupu. Loomulikult peab keskpank sellisel juhul ka tagama, et raha kogust ringluses korrigeeritakse vastavalt reaalse kaupade väärtuse suurenemisele või vähenemisele. Siit jõuame rahasüsteemini, mis endise Belgia keskpankuri ja rahandusteadlase prof. Berard Lietaeri andmetel kehtis 10.-11. sajandi Inglismaal. See olla taganud sealse ühiskonna õitsengu ning ta nimetab seda ajajärku Euroopa sotsiaalse ja majandusliku õitsengu tipuks. Tollase süsteemi toimimisest olen andnud eestikeelse ülevaate „Lüganuse uudiste“ 32. numbris ilmunud artiklis „Raha ja vabadus“.

Toon ka ühe elulise näite, mis kirjeldab süsteemi põhiolulist. Oletame, et inimene soovib ehitada maja. Selleks läheb tarvis 100 000 eurot. Seda inimesel pole, kui ta just pangast laenu võtta ei taha. Aga ta ei taha, sest laenu ja intresside 30 aastane tagasimaksmise perspektiiv ei tundu talle just roosilisena. Aga sellegipoolest on tal seda uut maja vaja ning ta on valmis selle ise rajama, ainult materjalid on tarvis 100 000 euro eest osta. Seetõttu, võttes eeskujuks nii mõneski mõttes musteriigi Šveitsi, teen ettepaneku, et Eesti võiks euro kõrval käibelevõtta Eesti krooni, mida

emiteeritakse veksliringluse põhimõttel kindlaks sihtotstarbeks (nt. materiaalsete püsiväärtuste juurdloomiseks ning kodumaise ehituse ning tootmise ergutamiseks). Emiteerijaks võiks olla näiteks Eesti Pank.

Nüüd läheb see ettevõtlik inimene Eesti Panka ning kinnitab oma valmisolekut ja soovi ehitada maja ning saada selleks raha. Loomulikult ei anna Eesti Pank talle eurosid (sest see oleks põhjendamatu raha kinkimine), kuid annab 100 000 Eesti krooni, kursiga 1EUR=1EEK. Lisaks nõuab Eesti Pank inimeselt tagatist puhuks kui ta majaanemiseks siiski hoolimata lubadusest hakkama ei saa ning raiskab raha sihtotstarbetult. Selleks võib olla näiteks sõbra käendus, hea naabrimehe majale seatav hüpoteek või mis iganes. Peasi, et tagatis kaitseks Eesti Panka olukorra eest, kus inimesele uue väärtuse loomiseks antud Eesti kroonid lihtsalt „tuulde lastakse“.

Kohe kui inimene on tagatisdokumendi esitanud, emiteerib keskpank sellele inimesele 100 000 Eesti krooni ning inimene saab hakata seda kasutama maja ehitamiseks. Oletame, et riiklikult on kindlaks määratud, et taolisesse rajooni, taolistest materjalidest ja taolise projekti järgi ehitatud maja kulum on 5% aastas ehk maja eeldatakse amortiseeruma 20 aasta jooksul täielikult ehk tema väärtuseks arvatakse 20 aasta pärast

100 000 krooni asemel 0 krooni. Seega ka selle maja tagatisel emiteeritud 100 000 krooni peab amortiseeruma 20 aasta jooksul. Virtuaalse rahaga on seda imelihtne teha – saab kasvõi igal sekundil üldises süsteemis rahamassi vähemaks tiksuma panna. Mida see annab?

1) Raha on alati ringluses niisama palju kui on majanduses tööga loodud materiaalselt väärtust püsivates hindades (ehk inflatsiooni puudumine).

2) Kuna tööd mitte tehes hakkab süsteemis raha vähenema, siis ergutab see kõiki töötama (kasvõi selleks, et mitte 20 aastat oodata, kuni maja laguneb, vaid seda regulaarselt hooldama, elatava ning ilusana hoidma)

3) Kuna psühholoogiliselt tajutakse raha odavnemist, püütakse sellest lahti saada ehk raha kulutada – kulud aga on kellegi teise tulud ehk jällegi töö. Selle raha rakendamine viib lõppkokkuvõttes täistööhoiveni.

4) Saab ära kaotada mitmetest maksudest, aktsiisidest ja riigilõivudest koosneva segase maksusüsteemi ja suure maksukoorma ning kehtestada ühtse töömaksu (nt. 20% emiteeritud rahast - iga kord kui Eesti Pank kroone töö vastu emiteerib, võetakse sealt selsamal hetkel riigikassasse 20% ning hoitakse sellega üleval riigile vajalik infrastruktuur.)

5) Ühtse ja ainukese maksu - töömaksu - kehtestamisega saab

iga kodanik ülevaate, milline on tema panus riigi ülesehitamisse. Süveneb kokkukuuluvustunne ning patriotism.

Kas see on reaalne? Absoluutselt. Analoogset (aga mitte täpselt sama) süsteemi on rakendatud 10.-11. sajandi Inglismaal, 1920. aastate Austrias, maailmasõdadevahelisel Saksamaal, 20. sajandi jooksul mõnedes Ameerika Ühendriikide linnades, osades tänapäeva Lõuna-Ameerika kogukondades. Markantseim näide on aga tänapäevane Šveits, kus kehtib 2 paralleelselt valuutat, millest üks, ehk WIR Ühistupanga poolt emiteeritud rahaühik WIR on juba 1930. aastatest andnud paljudele Šveitsi kodanikele majandamises sarnast efekti, toimides kirjeldatud alustel.

Kas see süsteem ei või viia ohjeldamatule asjade juurde tootmisele ning süvendada juba nii valitsevat liigtarbimise mentaliteeti? Kahtlemata on selleks oht! Kuid selle vastu aitab tark ja sotsiaalne riigijuhtimine, kus materiaalsetest väärtuses nähakse vahendit, et juhtida inimene koguma vaimseid rikkusi. Seetõttu peab see süsteem olema tarkades kätes ja omakasupüüdmatu juhtimisega. Ehk võiks see olla kevadiste valimiste peamine küsimus: kas Eesti rahva hulgas leidub tõsist soovi ausameelse, lihtsa ja läbipaistva juhtimise ning sotsiaalse ühiskondliku korralduse järgi? Arutlegem! Andro Roos